

16538

Nieuwe bepalingen met betrekking tot gemeenschappelijke regelingen (Wet gemeenschappelijke regelingen)

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 27 november 1984

1. Algemeen

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en de Hoge colleges van Staat van de Eerste Kamer heeft ons tegelijkertijd met het uitbrengen van het voorlopig verslag een brief gezonden waarin zij vraagt welke mogelijkheden wij zien om een aantal kennelijke misstellingen en verkeerde verwijzingen in het wetsvoorstel te herstellen.

Bij brief hebben wij de commissie meegedeeld tegelijk met deze memorie van antwoord een novelle in procedure te brengen. Een lijst van bij novelle te herstellen fouten, misstellingen en dergelijke is in bijlage opgenomen.

Ik ben de commissie erkentelijk voor het feit dat zij geenszins de bedoeling heeft de behandeling van voorliggend wetsvoorstel langer op te houden dan strikt noodzakelijk is. Ik ga er van uit dat de novelle door alle betrokkenen met spoed zal worden behandeld, zodat de novelle als integraal onderdeel bij de mondelinge behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer kan worden betrokken en de in werkingtreding van de onderhavige wet op 1 januari aanstaande zal kunnen plaatsvinden.

2. Inleidende opmerkingen

Met vreugde constateren wij dat de hoofdlijnen van het wetsvoorstel brede steun genieten. Op de door de leden van het C.D.A. en de V.V.D. geuite twijfels over de mogelijkheid alle soorten regelingen te bundelen binnen één regio komen wij terug in de paragraaf bundeling en integratie.

De door de leden van de V.V.D. betreunde onmogelijkheid leden van het algemeen bestuur rechtstreeks te verkiezen bespreken wij in de paragraaf vierde bestuurslaag.

Verheugd zijn wij ook over de steun van de leden van de fractie van de P.v.d.A. die het onderhavige voorstel betitelen als een instrument voor een geleidelijke en procesmatige bestuurlijke reorganisatie.

3. Vierde bestuurslaag

De leden van de fractie van het C.D.A. vroegen of een succesvolle ordening van gemeenschappelijke regelingen uiteindelijk niet zou leiden

tot een pseudo-vierde bestuurslaag die een eigen leven zou gaan leiden en de deelnemende gemeenten in zwaarte zou overtreffen.

Wij menen dat voor het ontstaan van een vierde bestuurslaag niet behoeft te worden gevreesd. Het wetsvoorstel bevat belangrijke instrumenten om dit tegen te gaan.

Wij wijzen op de voorstellen met betrekking tot de bestuurssamenstelling, de informatie- en verantwoordingsplicht, de begrotingsprocedure en de omschrijving van belangen en bevoegdheden.

Verder zal de rechtstreekse financiële relatie tussen Rijk en samenwerkingsverbanden, neergelegd in de bijdrageregeling pregewesten 1981, worden beëindigd, zoals uiteengezet in paragraaf 7 van de nota naar aanleiding van het eindverslag aan de Tweede Kamer.

Voorts staan de gemeenten ook allerlei niet in het wetsvoorstel genoemde instrumenten ter beschikking om beleid en financiën van het samenwerkingsverband te beïnvloeden. Verwezen zij naar de toelichting bij de tweede nota van wijziging. Ten slotte merken wij op dat bundeling en integratie de intergemeentelijke samenwerking veel doorzichtiger en daardoor beter controleerbaar en beïnvloedbaar maken. Wij verwachten dan ook dat bundeling en integratie in combinatie met de hiervoor genoemde maatregelen juist zullen voorkomen dat een vierde bestuurslaag ontstaat, ervan uitgaande dat gemeenten een effectief gebruik van de hun geboden mogelijkheden zullen maken.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. meenden dat een maximaal gebruik van de mogelijkheden tot bevoegdheidsoverdracht en tot bundeling en integratie een (nieuwe) feitelijke bestuurslaag steeds dichterbij zou brengen. Zij oordeelden het aanbevelenswaardig na verloop van tijd te bezien of de ontwikkelingen aanleiding zouden geven de mogelijkheid van rechtstreekse verkiezingen te openen.

Wij betwijfelen sterk of een maximaal gebruik van de mogelijkheden tot bevoegdheidsoverdracht en tot bundeling en integratie zullen leiden tot een nieuwe bestuurslaag.

Immers, de bestuurlijke en financiële banden tussen gemeenten en hun samenwerkingsverbanden worden aanzienlijk versterkt zoals hiervoor uiteengezet. Ingevolge het wetsvoorstel zullen ook in de door de leden van de P.v.d.A.-fractie veronderstelde situatie belangrijke kenmerken van de vierde bestuurslaag ontbreken zoals de mogelijkheid om zelf de omvang van de eigen huishouding te bepalen. Dit is geheel afhankelijk van de instemming van de deelnemende gemeenten en, in voorkomend geval, van het goedkeurende gezag. Indien wij de mogelijkheid zouden openen van rechtstreekse verkiezingen, zou een vierde bestuurslaag met alle gevolgen van dien voor de positie van de gemeenten daarvan een onontkoombaar gevolg zijn. Wij zijn er dan ook geen voorstander van na verloop van tijd te bezien of de mogelijkheid van rechtstreekse verkiezingen moet worden geopend.

Enkele leden van de fractie van de V.V.D. waren van mening dat het ontbreken van de mogelijkheid van rechtstreekse verkiezingen ernstig afbreuk doet aan het democratische karakter van de tot stand te brengen gemeenschappelijke regeling. Wij begrijpen deze opvatting niet.

Het democratisch karakter van een gemeenschappelijke regeling wordt in hoofdzaak door twee elementen bepaald: de openbaarheid van wat er in een samenwerkingsverband omgaat en de mate waarin dat beïnvloedbaar is.

De openbaarheid van het door middel van gemeenschappelijke regeling te voeren beleid wordt door het onderhavige wetsvoorstel in samenhang met andere wetgeving zoals de Wet Openbaarheid van Bestuur versterkt.

De mate waarin het beleid beïnvloed is, wordt eveneens vergroot echter niet langs de weg van directe verkiezingen, maar langs de weg van (ten opzichte van burgers) indirecte verkiezingen. Door de keuze voor deze vorm van democratische controle wordt de gemeentelijke invloed op de samenwerkingsverbanden aanzienlijk versterkt. Een dergelijke vorm van

democratische controle is overigens niet uniek. Ook de Eerste Kamer wordt indirect gekozen.

Ten slotte merk ik op dat volgens het wetsvoorstel de mogelijkheid bestaat om vertegenwoordigers in het samenwerkingsverband tussentijds te ontslaan.

Wij kunnen op grond van het bovenstaande niet de opvatting van enkele leden van de V.V.D.-fractie delen, dat het ontbreken van een mogelijkheid van rechtstreekse verkiezingen ernstig afbreuk doet aan het democratisch karakter van een gemeenschappelijke regeling.

De leden van de V.V.D.-fractie constateerden voorts dat in de stukken met betrekking tot het onderhavige wetsvoorstel niet uiteen is gezet wat de bezwaren zijn tegen een vierde bestuurslaag.

Deze constatering is juist. De bezwaren zijn naar mijn oordeel reeds voldoende in andere stukken met betrekking tot de organisatie van het binnenlands bestuur besproken.

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen voorts mijn mening over de vraag of gemeenschappelijke regelingen waarbij het bestuur van het daarbij ingestelde openbaar lichaam of gemeenschappelijk orgaan geen verantwoording zou behoeven af te leggen aan de raden van de deelnemende gemeenten de positie van de gemeenten zouden verzwakken. Ik meen dat het wetsvoorstel ruim voldoende mogelijkheden bevat de positie van de deelnemende gemeenten te versterken. Ik verwijs hierbij naar mijn antwoord op vragen van de leden van de fractie van het C.D.A. aan het begin van deze paragraaf. Het is hiertoe niet nodig dat het gemeenschappelijk lichaam of orgaan als zodanig verplicht wordt aan elke gemeente verantwoording af te leggen. Dit neemt niet weg dat, zoals uit artikel 17 volgt, het bestuur van het gemeenschappelijk lichaam of orgaan verplicht kan worden inlichtingen te verschaffen.

De leden van de fractie van de V.V.D. vroegen naar mijn oordeel omtrent de gedachte van vier bestuurslagen te weten het Rijk, 4 à 5 landsdelen, ± 44 gewesten en de gemeenten. Mijn grootste bezwaar is, dat voor dit model een minimaal noodzakelijk politiek en maatschappelijk draagvlak ontbreekt.

Inhoudelijk hebben wij de volgende bezwaren. Het model zal de bestuurlijke organisatie veel ingewikkelder en ondoorzichtiger maken, omdat, door het creëren van een vierde bestuurslaag, het aantal relaties tussen overheidslagen gaat toenemen.

Te verwachten valt voorts een uitholling van de taken en bevoegdheden van de gemeentelijke bestuurslaag. Een deel daarvan zal immers in het voorgestane model worden overgeheveld naar de gewesten. De gemeentelijke invloed op deze vorm van regionaal bestuur is veel kleiner dan volgens het wetsvoorstel gemeenschappelijke regelingen. Ten slotte menen wij dat de bestuurlijke voordelen van het model niet opwegen tegen de kosten die dit model zou veroorzaken in termen van geld, bestuurlijke inspanningen, onzekerheid en dergelijke.

De genoemde leden meenden dat in het door hen voorgestelde bestuursmodel gemeentelijke herindeling aanzienlijk minder nodig zou zijn geweest dan thans ook naar hun mening nog steeds het geval is. Dit bestuursmodel, gecombineerd met een grondwetswijziging die ertoe strekt dat niet alle gemeenten dezelfde taken en bevoegdheden behoeven te hebben, zou een groot deel van de gemeentelijke herindeling overbodig maken. Genoemde leden vroegen of wij deze redenering op zichzelf valide achten los van ons oordeel over het voorgestelde bestuursmodel.

Wij menen dat deze redenering, ongeacht of zij valide is, moet worden afgewezen omdat zij tot niet erg aantrekkelijke uitkomsten leidt. Het gevolg is immers, dat taken van lokale aard aan het lokale bestuur worden onttrokken en op een hoger bestuurlijk niveau, dat van de gewesten zouden worden uitgeoefend. De afstand tot de burgers wordt daarmee nodeloos vergroot.

Daarnaast is het sterk de vraag of gemeenten bereid zullen zijn om taken vrijwillig aan gewesten over te dragen, zoals deze leden veronderstellen, omdat lokale zeggenschap over de uitvoering van die taken daarmee

verdwijnt. Bij taakbehartiging op basis van het wetsvoorstel ligt dat anders, omdat hier sprake is van verlengd lokaal bestuur met alle daarbij behorende beïnvloedingsmechanismen.

4. Bundeling en integratie

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen of bundeling zonder enige vorm van integratie mogelijk is. Zij vroegen voorts een oordeel over de stelling dat bundeling, wil zij enig effect van betekenis hebben gepaard zal moeten gaan met gemeenschappelijkheid van andere elementen.

In antwoord hierop willen wij vooropstellen dat bundeling op zichzelf genomen reeds tot bestuurlijke voordelen kan leiden met name tot grotere overzichtelijkheid van de samenwerking die op zijn beurt weer kan leiden tot een grotere beïnvloedbaarheid en controleerbaarheid. Het verdient naar ons oordeel niettemin de voorkeur om te pogen ook integratie van regelingen tot stand te brengen omdat dan meer voordelen kunnen gaan optreden zoals: een nog grotere overzichtelijkheid, minder facetbestuur, meer efficiency door mogelijke samenvoeging van ondersteunende apparaten en stroomlijning van besluitvormingsprocedures.

De snelheid waarmee en de mate waarin geïntegreerd moet worden, zal van streek tot streek kunnen verschillen, en afhangen van allerlei omstandigheden zoals nader uiteengezet in de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer, blz. 11.

Juist om deze redenen maakt het wetsvoorstel integratie niet tot een dwingende eis, maar tot een vorm van samenwerking die «bevorderd» moet worden. De gemeenten en de provincies is dus een grote vrijheid gelaten in de mate waarin zij integratie tot stand willen brengen.

Het lid van de G.P.V.-fractie vroeg, onder verwijzing naar toetsingspunt nr. 8 van de commissie-Geelhoed, waarom er geen indicatie gegeven wordt van de doeltreffendheid en doelmatigheid van de instrumenten bundeling en integratie. Toetsingspunt nr. 8 van de commissie-Geelhoed heeft betrekking op de vraag of voor de effectivering van de doelstellingen van het wetsvoorstel toereikende instrumenten voorhanden zijn. Voorts dient aandacht te worden besteed aan ontwijkingsmogelijkheden en andere neveneffecten. In de nota naar aanleiding van het eindverslag (paragraaf 3) aan de Tweede Kamer is uitgeleid ingegaan op de vraag of de instrumenten bundeling en integratie in de praktijk werkbaar zijn, en kunnen leiden tot de beoogde doelstelling van ordening van gemeenschappelijke regelingen. Voorts is door de commissie-Geelhoed geconstateerd, dat het in het wetsontwerp neergelegde instrumentarium van samenwerkingsgebieden doeltreffend en doelmatig is en niet op gespannen voet staat met het evenredigheidsbeginsel (Kamerstukken II 1983/84, 17 931, nr. 9 blz. 114/115).

5. Samenwerkingsgebieden

De leden van de fractie van het C.D.A. achtten het gewenst orde te scheppen in de wirwar van gemeenschappelijke regelingen. Deze leden vroegen, evenals de leden van de fractie van de V.V.D., in hoeverre het nu mogelijk zou zijn allerlei intergemeentelijke taken op de schaal van één en hetzelfde samenwerkingsgebied te behartigen.

De leden van de V.V.D.-fractie vreesden dat zeer vaak van de uitzonderingsmogelijkheden gebruik zou moeten worden gemaakt omdat naar hun oordeel de meest verantwoorde schaal voor de behartiging van gemeenschappelijke belangen sterk uiteenloopt. De leden van de C.D.A.-fractie vroegen naar een verduidelijking van de uitzonderingsmogelijkheden.

Wij menen dat een bundeling en zo mogelijk integratie van diverse gemeenschappelijke regelingen op de schaal van één en hetzelfde gebied zeer wel mogelijk is. Immers taken op het terrein van sociale werkplaatsen, brandweer, schoolbegeleidingsdiensten, intergemeentelijke ruimtelijke

planningstaken, intergemeentelijke gezondheidszorgtaken en welzijnsvoorzieningen vragen in veel gevallen vanwege hun relatie met maatschappelijke samenhangen om ongeveer hetzelfde verzorgingsgebied, terwijl de vereiste draagvlakken niet zodanig verschillen of rigide zijn dat afstemming onmogelijk wordt. Voor dit soort belangen heeft het wetsvoorstel tot gevolg dat de samenwerkende gemeenten zich zullen groeperen volgens de indeling in samenwerkingsgebieden. De ervaringen die inmiddels met gewestelijke samenwerking zijn opgedaan bevestigen deze stelling. Ook de rapportages van de provincies, nader besproken in de nota naar aanleiding van het eindverslag blz. 6 en volgende, geven ons geen aanleiding ten principale aan de mogelijkheden tot bundeling en integratie te twijfelen.

Uiteraard is het niet zo, dat het mogelijk zal blijken te zijn alle gemeenschappelijk te behartigen taken op de schaal van een en hetzelfde samenwerkingsgebied te brengen. Juist daarom is in het wetsvoorstel de mogelijkheid geopend van de samenwerkingsgebieden af te wijken indien de aard van het belang of de schaal waarop het moet worden behartigd daartoe nopen.

Voorbeelden van de aard van het belang zijn: gemeenschappelijke regelingen op het terrein van recreatie of waterwinning of met betrekking tot het beheer van een bepaalde weg. Door hun specifieke gebondenheid aan bepaalde fysieke omstandigheden zullen deze belangen meestal niet goed in te passen zijn in een samenwerkingsgebied.

Voorbeelden van de schaal waarop het belang moet worden behartigd zijn regelingen op het terrein van automatisering, landelijke gemeenschappelijke regelingen zoals het CIVOB of het Instituut Contact Randgemeenten, of zeer kleinschalige regelingen met betrekking tot een slechts tussen enkele gemeenten bestaand belang zoals een gemeenschappelijke regeling voor bouw en woningtoezicht of een begraafplaats. Op het terrein van de gezondheidszorg ben ik in tegenstelling tot de leden van de V.V.D.-fractie niet zo bevreesd voor afwijkingen. Immers, de basisgezondheidszorg zal over het algemeen op de schaal van een samenwerkingsgebied behartigd kunnen worden. Verder is het zo dat de aparte subregionale gebiedsindeling van de Wet voorzieningen gezondheidszorg, die ten grondslag ligt aan intergemeentelijke taken op het terrein van de gezondheidszorg, komt te vervallen. Ook voor de gezondheidszorg zal voor wat betreft intergemeentelijke samenwerking worden aangesloten bij de indeling in samenwerkingsgebieden. Dit blijkt onder meer uit de concept-richtlijnen voor de toepassing van de Wet voorzieningen gezondheidszorg.

Op de wetgeving met betrekking tot energievoorziening kom ik in de volgende paragraaf terug.

De leden van het C.D.A. vroegen of overheidsactiviteiten in privaatrechtelijk kleed ook onder de werking van de samenwerkingsgebieden zouden vallen. Zij noemden daarbij als voorbeeld een N.V. voor drinkwatervoorziening. Het antwoord op deze vraag luidt ontkennend. Het wetsvoorstel richt zich, evenals de bestaande wet alleen op samenwerking door middel van gemeenschappelijke regelingen.

Een N.V. van overheden valt formeel dus niet onder de werking van samenwerkingsgebieden.

De privaatrechtelijke samenwerking tussen overheden is niet onder de werking van dit wetsvoorstel gebracht omdat die samenwerking een geheel eigensoortig karakter heeft. Deze samenwerking is immers alleen toegestaan als deze vorm van samenwerking voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang bijzonder aangewezen is. Dit criterium geldt overigens evenzeer indien het bestuur van een samenwerkingsverband een privaatrechtelijke rechtspersoon wil oprichten of daarin wil deelnemen. Dit vloeit voor samenwerking tussen gemeenten voort uit artikel 33, eerste lid van het wetsvoorstel j.c. artikel 234 gemeentewet. Het vervallen van artikel 5, vierde lid (oud) van het wetsvoorstel stelt dit buiten twijfel.

6. Privaatrechtelijke organisaties

De leden van de fracties van het C.D.A. vroegen of de minister nog altijd hecht aan het standpunt dat taken van publiekrechtelijke lichamen publiekrechtelijk behoren te worden geregeld. Indien het antwoord bevestigend zou luiden vroegen zij waarom dit standpunt niet opgaat voor electriciteitsproductie en distributie van energie.

Voorts vroegen zij naar criteria voor de keuze tussen de publiekrechtelijke en de privaatrechtelijke weg.

Wij hechten nog steeds groot belang aan het uitgangspunt, dat taken waarmee het openbaar belang is gemoeid zoveel mogelijk publiekrechtelijke moeten worden behartigd. De publiekrechtelijke weg biedt de beste waarborgen voor openbaarheid en voor democratische controle.

Ook de controle van lagere overheden op de uitoefening van bepaalde taken is via de publiekrechtelijke weg beter geregeld. Dit geldt ook voor het toezicht van de hogere overheid.

Deze voorkeur is vastgelegd in onze organieke wetgeving. (De artikelen 234 van de gemeentewet en 93 van de Provinciewet.) Niettemin is de weg van de privaatrechtelijke samenwerking niet uitgesloten. Het criterium voor de vraag of dit mogelijk is, is opgenomen in artikel 228, eerste lid, onder a, jo. 234 van de gemeentewet respectievelijk 93 van de Provinciewet. Hierin staat dat het oprichten van of deelnemen in privaatrechtelijke rechtspersonen slechts kan worden goedgekeurd indien deze vorm van behartiging van het openbaar belang daarvoor in verband met de aard van dat belang bijzonder aangewezen moet worden geacht. De vraag wanneer dat nu precies het geval is, kan moeilijk in het algemeen worden beantwoord en hangt zeer sterk af van de – per geval verschillende – omstandigheden.

De beoordeling van deze omstandigheden is voorts – in het licht van de veranderende maatschappelijke opvattingen over de verhouding overheid-particuliere sector – aan een zekere evolutie onderhevig.

Ten aanzien van de toekomstige electriciteitsproductiebedrijven heeft het kabinet gekozen voor de N.V.-vorm. Voor een argumentatie zij verwezen naar het regeringsstandpunt inzake de reorganisatie van de electriciteitssector. (Kamerstukken II 1983–84, 18 100, hoofdstuk XIII, nr. 2, blz. 129 en volgende).

Deze voorkeur is door een meerderheid van de Tweede Kamer onderschreven in een motie van de leden Van der Linden en Rempt-Halmmans de Jongh (idem, nr. 69). Voorts heeft ook de betrokken sector hiervoor een voorkeur uitgesproken.

Ten aanzien van de toekomstige energiedistributiebedrijven wordt een voorkeur uitgesproken voor de N.V.-vorm. De argumentatie voor de N.V.-vorm is vermeld in de memorie van toelichting bij de begroting voor 1985 van het Ministerie van Economische Zaken (Kamerstukken II 1984–85, 18 600, hoofdstuk XIII, nr. 2 blz. 104 en volgende). Deze voorkeur is een onderdeel van de in deze memorie van toelichting weergegeven visie inzake de meest wenselijke vorm van de reorganisatie van de distributiesector. Het overleg hierover met de betrokkenen wordt voortgezet. Overigens zij erop gewezen dat deze voorkeur voor de privaatrechtelijke rechtsvorm is uitgesproken onder de aantekening dat een goede behartiging van het openbaar belang gewaarborgd moet zijn, bijvoorbeeld door bepalingen in de desbetreffende wetgeving en door statutaire bepalingen van de betrokken rechtspersonen.

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen zich af of een gemeenschappelijke regeling op basis van het wetsvoorstel niet tot facetbestuur zou kunnen leiden. Zij vroegen voorts wat nu eigenlijk de bezwaren tegen facetbestuur zijn omdat elk soort «facetbestuur» aldus deze leden, werkt binnen de randvoorwaarden van het integrale bestuur.

Het bezwaar tegen facetbestuur is met name, dat een goede en verantwoorde afweging van belangen en van de uitgaven die daarmee samen-

hangen, bemoeilijkt wordt. Het wetsvoorstel gaat dit bezwaar langs twee wegen tegen. Door het aanhalen van bestuurlijke en financiële banden wordt de gemeentelijke invloed op het beleid en de uitgaven van het samenwerkingsverband vergroot.

Door het streven naar integratie van regelingen wordt de afweging van belangen tegenover elkaar op het niveau van de samenwerking verbeterd.

7. Positie ambtenaren

De leden van de fractie van de P.v.d.A. vroegen, of de tweede volzin van het eerste lid van artikel 13 het onmogelijk maakt dat een gemeentesecretaris lid is van het algemeen bestuur van het IZA.

Deze vraag kan bevestigend worden beantwoord. Dat is inderdaad niet mogelijk.

Deze leden vroegen voorts waarom de mogelijkheid is geopend leden van het dagelijks bestuur te kunnen aanwijzen van buiten de kring van het algemeen bestuur, dus van buiten de kring van bestuurders van de deelnemende gemeenten (artikel 14, tweede lid). Dit leek deze leden een novum en zij herinnerden er aan dat wethouders of gedeputeerden altijd wel afkomstig moeten zijn uit de raad respectievelijk provinciale staten.

Vooropgesteld zij dat hier geen sprake is van een novum. De bestaande Wet gemeenschappelijke regelingen maakt dit ook al mogelijk.

Voor deze mogelijkheid is gekozen omdat behoefte kan bestaan aan inbreng van bepaalde deskundigheid, of aan de inbreng van rechtspersonen-niet-deelnemers. Dit zou zich bijvoorbeeld kunnen voordoen bij regelingen waarvoor bepaalde specialistische kennis vereist is. Het schrappen van deze mogelijkheid zou de flexibiliteit in toepassingsmogelijkheden te zeer beperken. In zoverre is er een verschil met de bestuursamenstelling van het college van gedeputeerde staten of van burgemeester en wethouders. Voor een goed functioneren van deze collegies is het niet noodzakelijk de mogelijkheid te openen «buitenstaanders» in deze collegies op te nemen.

8. Kosten

Het lid van de G.P.V.-fractie hoorde gaarne wat er nu precies bekend is over de extra-kosten die de uitvoering van het voorliggende voorstel meebrengt, daarbij denkend aan de toetsingspunten 9 en 10 geformuleerd door de Commissie-Geelhoed.

Wij merken hierover het volgende op. De Commissie-Geelhoed onderscheidt tussen externe en interne beleidslasten die voortvloeien uit invoering of wijziging van een regeling. De externe beleidslasten zijn de lasten die rijzen voor burgers en bedrijfsleven. Uit het onderhavige wetsvoorstel vloeien nagenoeg geen externe beleidslasten voort.

De interne beleidslasten zijn de lasten die voor de overheid zelf uit invoering of wijziging van een regeling voortvloeien. Deze kunnen aldus de Commissie-Geelhoed, nader als volgt worden onderscheiden:

- lasten die gemoeid zijn met de voorbereiding van besluiten tot vaststelling of tot wijziging van overheidsregelingen;
- lasten die rechtstreeks zijn gemoeid met de uitvoering van de betrokken regelingen (voorlichting, het behandelen van aanvragen voor vergunningen en ontheffingen, de inning van belastingen en heffingen, de uitvoering van in de regeling voorgeschreven feitelijke handelingen);
- lasten die voortvloeien uit procedurele voorschriften van velerlei aard, zoals bijvoorbeeld verplichte advisering, inspraak, vormen van preventief toezicht, planning, verslagleggingsverplichtingen.

Het wetsvoorstel beoogt juist ten aanzien van de interne beleidslasten verbetering te brengen. De toepassing van de huidige wet heeft geleid tot een ondoorzichtig geheel van regelingen. Wij willen in dit geheel van regelingen orde scheppen door bundeling en integratie van dergelijke

regelingen te stimuleren. Dat betekent een verbetering van de efficiëntie en daarmee een verlaging van de interne beleidslasten. Verder is een aantal toezichtsrelaties vereenvoudigd (de goedkeuring van regelingen tussen provincies is vervallen). Voorts is voor deelname door het Rijk in beginsel niet meer een wet nodig.

Het lid van de G.P.V.-fractie vraagt zich verder af op grond van welke argumenten wij menen dat zich voor de gemeenten geen lastenverhoging zal voordoen. Wij zouden hierbij willen onderscheiden tussen tijdelijke lasten en blijvende lasten.

Wat betreft de blijvende lasten merken wij het volgende op. Zoals reeds vermeld in het regeerakkoord gaat het kabinet ervan uit dat de regionale problematiek waar nodig wordt aangepakt in verlengd lokaal bestuur en door de gemeenten zelf wordt bekostigd. De gemeenten maken ook nu al kosten bij de vele gemeenschappelijke regelingen die er zijn.

Derhalve krijgen de gemeenten geen nieuwe taken maar wordt de organisatie van de aanpak van de taken door de bundeling en integratie van de gemeenschappelijke regelingen meer gestroomlijnd. Door het aanhalen van bestuurlijke en financiële banden worden de controleerbaarheid en beïnvloedbaarheid van beleid en financiën van samenwerkingsverbanden verbeterd. Naar verwachting zal dit eerder tot een lastenverlichting dan tot een lastenverzwaring leiden. De hieruit voortvloeiende voordelen komen de samenwerkende overheden (met name de gemeenten) ten goede.

Gedurende de overgangperiode van 5 jaar zal er sprake kunnen zijn van extra lasten voor de gemeenten, die met name veroorzaakt kunnen worden door de hier en daar noodzakelijke aanpassing van regelingen aan samenwerkingsgebieden en door de noodzaak de regelingen ook overigens aan te passen aan de eisen van het wetsvoorstel. Ter bestrijding van deze lasten en ter stimulering van de ontwikkelingen zullen de provincies extra middelen ter beschikking worden gesteld oplopend van 3 miljoen in 1983 tot 13 miljoen in 1989.

Het is aan de provincies overgelaten te bepalen waar en hoe deze middelen het beste kunnen worden ingezet. Daarnaast is in het wetsvoorstel de mogelijkheid geopend om de wachtgelden die voortvloeien uit de aanpassing van regelingen aan de nieuwe wet onder bepaalde voorwaarden voor rijksrekening te laten komen.

Wij wijzen er tenslotte op dat het wetsvoorstel door de Commissie-Geelhoed is getoetst. De door haar voorgestelde vereenvoudigingen zijn alle overgenomen bij de derde nota van wijziging. Voor de volledigheid zij opgemerkt dat ook de Commissie-Geelhoed van oordeel is dat het van belang is ordening aan te brengen in de thans bestaande wirwar van gemeenschappelijke regelingen. De commissie acht de gedachte om langs deze weg te komen tot beperking van het aantal in bijzondere wetten opgenomen bepalingen met betrekking tot samenwerking uit een oogpunt van vermindering en vereenvoudiging van overheidsregelingen waardevol.

De commissie meent tenslotte dat de uitvoering van samenwerkingsgebieden het bestuurlijk kader voor samenwerking doorzichtiger en efficiënter hanteerbaar maakt. (zie het eindbericht van de Commissie-Geelhoed, Kamerstukken II 1983-84, 17 931 blz. 114/115.)

Het lid van de G.P.V.-fractie wilde voorts het antwoord weten van de staatssecretaris op de vragen van de Tweede Kamerleden Franssen en Lauxtermann naar aanleiding van de aanvaarde motie op stuk nr. 42. De staatssecretaris heeft op deze vragen voor zover hier van belang geantwoord dat hij voor 1985 alsnog de continuïteit van de gemeentelijke samenwerking in het kader van de pre-gewesten heeft kunnen waarborgen door net als voor 1984 een garantie te verstrekken van f 1,- per inwoner.

Voor het overige beraadt hij zich nog. Hij zal de Tweede Kamer hierover zo spoedig mogelijk inlichten.

Tenslotte vroeg het lid van de G.P.V.-fractie naar de ratio van de verdeling, tijdens de overgangperiode, van de rijksbijdrage via het Provinciefonds.

Hij vroeg zich af of het stimuleren door provinciale besturen van samenwerking in bepaalde delen van die provincies niet ten koste zal gaan van de regio's waar de samenwerking op grond van de oude wet tot nu toe op eigen kosten van de gemeenten plaats vindt.

Wij zijn van oordeel dat bekostiging tijdens de overgangperiode via het Provinciefonds doelmatiger is. De provincies kunnen daarmee het invoeringsproces sturen, zij kunnen immers beter de knelpunten overzien. Wij worden in deze mening overigens gesteund door het advies van de provincies in IPO-verband, althans door de meerderheid.

Wij hebben verder voldoende vertrouwen in de provinciale besturen dat zij op zorgvuldige en evenwichtige wijze de samenwerkingsverbanden zullen stimuleren.

9. Aanpassing regio's rijksdiensten

Het lid van de G.P.V.-fractie wilde weten welke garanties de minister geven kan dat binnen de termijn van vijf jaar ook de regio's van de gedeconcentreerde rijksdiensten zijn aangepast.

Het antwoord hierop luidt als volgt. Artikel 7, eerste lid, heeft betrekking op gedeconcentreerde rijksdiensten wier taakuitoefening betrekking heeft op belangen die gemeenten in het bijzonder raken. Uit een recente inventarisatie van gegevens van gedeconcentreerde diensten (in het kader van de vierde ronde heroverwegingen) blijkt dit voor 20 à 30 diensten in meerdere of mindere mate het geval te zijn. Deze diensten bestaan meestal uit 6 tot 12 rayons (districten, regionale directies etc.) die een of meer provincies omvatten en waarvan de begrenzingen nergens afwijken van de provinciegrens. Slechts een beperkt aantal diensten opereert op regionaal niveau, tussen provincie en gemeente in. In dat beperkt aantal gevallen moet overleg worden gevoerd met de Minister van Binnenlandse Zaken. Binnen 5 jaar na het in werking treden van de Wet gemeenschappelijke regelingen moet vervolgens worden besloten omtrent de vraag of de rayons moeten worden aangepast aan de indeling in samenwerkingsgebieden. Er kunnen echter redenen zijn die afwijking hiervan bijzonder aangewezen maken. Het tweede lid van artikel 7 ziet op dergelijke situaties. Tenslotte merk ik op dat de rayonnering een specifiek punt van aandacht is van de heroverweging van gedeconcentreerde diensten in de vierde ronde heroverwegingen. Ik verwacht begin 1985 aanbevelingen van de desbetreffende werkgroep met betrekking tot de wenselijkheid om de aanpassing van rayonnering in bovenbedoelde zin te overwegen.

10. Artikelsgewijze opmerkingen

Artikel 4

Het door de leden van de fractie van de P.v.d.A. gesignaleerde verschil in systematiek tussen artikel 4, vierde lid, en de verderop voorkomende artikelen, zoals bijvoorbeeld artikel 28, derde lid, vloeit voort uit een drukfout in het vierde lid van artikel 4. Bij de novelle zal de tekst van het vierde lid van artikel 4 worden gecorrigeerd. Er is dus geen verschil in systematiek.

Artikel 8

De leden van de fractie van de P.v.d.A. vroegen naar het preciese onderscheid tussen een openbaar en een gemeenschappelijk orgaan.

Waar ligt de grens tussen beide figuren, zo vroegen deze leden. Het verschil tussen beide figuren is als volgt. Het gemeenschappelijk orgaan heeft geen geëel bestuur, geen rechtspersoonlijkheid, en kan bepaalde publiekrechtelijke bevoegdheden niet uitoefenen (belastingheffing; vaststellen verordeningen). De figuur van het orgaan is bedoeld voor zeer eenvoudige vormen van samenwerking, zoals uiteengezet in de memorie van toelichting, p. 34.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. vroegen voorts of het onderscheid tussen openbaar lichaam en gemeenschappelijk orgaan rechtvaardigt dat een aantal artikelen wél op het openbaar lichaam, maar niet op het gemeenschappelijk orgaan van toepassing is.

Wij beantwoorden deze vraag bevestigend omdat dit logisch uit het verschillende karakter voort vloeit.

Zo zijn de bepalingen met betrekking tot het dagelijks bestuur niet op het orgaan van toepassing, omdat het orgaan geen dagelijks bestuur heeft.

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen, waarom aan een gemeenschappelijke regeling, bedoeld in artikel 8, derde lid, geen rechtspersoonlijkheid wordt toegekend. Zij voegden daaraan de vraag toe of het er niet naar uitziet dat in veel gevallen toch een openbaar lichaam zal worden ingesteld.

Tenslotte vroegen deze leden of de regeling wel zo gewenst is waarin één der deelnemers voor allen aan het maatschappelijk verkeer deelneemt.

Allereerst merken wij op dat het niet mogelijk is rechtspersoonlijkheid aan een regeling toe te kennen, daar de regeling zelf niet meer is dan een publiekrechtelijke rechtsfiguur die enigszins vergelijkbaar is met de overeenkomst in het privaatrecht. Rechtspersoonlijkheid bezit het openbaar lichaam dat door middel van de gemeenschappelijke regeling wordt ingesteld.

Indien behoefte bestaat aan deelname aan het maatschappelijk verkeer zal als regel een openbaar lichaam worden ingesteld, dat immers rechtspersoonlijkheid bezit.

Wij gaan ervanuit dat ook onder de nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen dit de meest voorkomende vorm van samenwerking zal zijn.

Dit in antwoord op de tweede vraag.

Ten slotte menen wij dat het onverstandig zou zijn om de mogelijkheid uit te sluiten van artikel 8, derde lid, (de «centrumgemeente constructie»). Deze mogelijkheid, die los van, of in combinatie met het eerste en het tweede lid van artikel 8 kan worden toegepast, komt ook thans veelvuldig voor, en blijkt voor veel situaties de meest praktische oplossing te bieden.

Indien geen der deelnemers tegen deze mogelijkheid bezwaren heeft, achten wij het niet bezwaarlijk dat, zoals de leden van de C.D.A.-fractie het uitdrukten, een der deelnemers voor allen aan het maatschappelijk verkeer deel neemt.

Artikel 13

De leden van de fractie van de P.v.d.A. toonden zich niet gelukkig over de introductie van meervoudig stemrecht in artikel 13, vierde lid sub b. Zij vroegen naar de reden van dit novum in ons staatsrecht.

Er is naar ons oordeel geen sprake van een novum omdat ook op basis van de bestaande Wet gemeenschappelijke regelingen (artikel 3, eerste lid, sub d) sprake kan zijn van meervoudig stemrecht. Wij benadrukken van onze kant dat het hier gaat om een mogelijkheid. Deze mogelijkheid is geïntroduceerd om belemmeringen voor samenwerking in één regeling tussen een groot aantal gemeenten met bovendien aanmerkelijk verschillende inwonertallen mogelijk te maken, zonder dat het algemeen bestuur onwerkbaar groot zou worden, terwijl toch iedere deelnemer met een vertegenwoordiger zitting heeft. Daarnaast kan deze mogelijkheid uitdrukking geven aan het verschil in belang of financiële bijdrage van de deelnemers in het samenwerkingsverband.

Deze leden koppelden aan hun eerste vraag nog de vraag vast of de leden van het dagelijks bestuur, bedoeld in het eerste lid van artikel 14 – zijnde leden als bedoeld in artikel 13, vierde lid onder b – ook in dat dagelijks bestuur over een meervoudig stemrecht beschikken.

Wij stellen ons op het standpunt dat artikel 13 slechts van toepassing is op het algemeen bestuur, dus niet op het dagelijks bestuur. Het wetsvoorstel bevat geen regeling voor de gang van zaken binnen het dagelijks bestuur.

Het is derhalve aan de deelnemers aan de regeling overgelaten te beslissen of zij hierover iets in de regeling willen opnemen en hoe zij dit punt willen invullen. Indien de gemeenschappelijke regeling ter zake niets bepaalt kan men ervan uitgaan dat alle leden van het dagelijks bestuur enkelvoudig stemrecht hebben.

De leden van de fractie van de V.V.D. wilden graag weten hoe het algemeen bestuur dient te worden samengesteld indien de regeling wordt aangegaan door de raden en de colleges van burgemeester en wethouders. Zij vroegen of dan uitsluitend het bepaalde in de leden 1 tot en met 5 geldt.

Wij beantwoorden deze vraag bevestigend.

Artikel 23

Het verbaasde de leden van de P.v.d.A. dat volgens het eerste lid van artikel 23 het algemeen bestuur een besloten vergadering kan houden op grond van de belangen, genoemd in artikel 4 van de Wet openbaarheid van bestuur. Deze leden vroegen of het niet meer voor de hand gelegen had aan te sluiten bij de artikelen 49 en 50 van de gemeentewet.

In de memorie van toelichting hebben de indieners van het onderhavige wetsontwerp (blz. 40) reeds uitgesproken dat het het meest voor de hand zou liggen artikel 49, eerste tot en met vierde lid van de gemeentewet van overeenkomstige toepassing te verklaren, doch dat zij meenden dat het de voorkeur verdient nu reeds aan te sluiten bij de vernieuwde regeling zoals die is opgenomen in artikel 25 van het ontwerp van een gemeentewet, zoals dat destijds door de Werkgroep Herziening Gemeentewet aan de minister van Binnenlandse Zaken is aangeboden. In het wetsvoorstel voor een herziene Gemeentewet, dat aan de Raad van State is aangeboden komt een dergelijk artikel voor. Daarmee wordt overeenstemming bereikt met de maatstaven van de Wet openbaarheid van bestuur (Vgl. de motie v.d. Sanden. Handelingen Tweede Kamer 17-2-1977 blz. 3276). Deze regeling is ook nodig in verband met artikel 7 van de herziene Grondwet dat een normstelling in de wet zelf vereist. Artikel 49 van de gemeentewet voldoet daaraan niet.

Artikel 33

De leden van de fractie van de P.v.d.A. vroegen naar de peildatum voor de vaststelling van het gemeentelijk inwonertal als bedoeld in het vierde lid van dit artikel. Artikel 4 van de gemeentewet is bepalend. Dit artikel is immers één van die «regels, in de ruimste zin» waarover het eerste lid spreekt.

Het gaat overigens niet zozeer om een peildatum, alswel om een criterium waaraan steeds opnieuw dient te worden getoetst wanneer sprake is van concrete bevoegdheidsvragen of beslissingsmomenten. Men dient derhalve steeds opnieuw na te gaan wat het aantal inwoners is dat het CBS noemt in zijn meest recente bevolkingscijfers.

Artikel 102

De leden van de P.v.d.A. zouden graag vernemen waarom in dit artikel mede wordt verwezen naar de bevoegdheid van de Kroon tot het doen van een uitnodiging om een regeling op te leggen, artikel 100, eerste lid.

Het kan volgens deze leden toch niet de bedoeling zijn alvorens van die bevoegdheid gebruik te maken de Raad van State te horen.

Wij verzekeren deze leden dat hier geen sprake is van een vergissing. Overweging bij het opstellen van het voorstel was, dat in de praktijk het doen van een uitnodiging misschien wel belangrijker zou blijken te zijn dan de eventueel daarop volgende oplegging door de Kroon. In die eerste fase worden immers de principiële beslissingen genomen. De uitnodiging is voorwaarde voor de uiteindelijke oplegging. De vergelijking met de

waarschuwing, voorafgaande aan de uitoefening van bestuursdwang, dringt zich op.

Het horen van de Raad van State over de uitnodiging is in dat licht bezien bepaald nodig voor een goede (rechts)bescherming van het provinciaal bestuur.

Artikel 103

De leden van de P.v.d.A.-fractie wilden graag uitleg waarom in dit artikel de artikelen 17, 20, 22, en 23 niet van overeenkomstige toepassing worden verklaard.

In het eerste lid van artikel 103 zijn ten onrechte de artikelen 17, 18 en 19 niet van toepassing verklaard. Bij de novelle is dit hersteld.

De artikelen 20, 22 en 23 behoeven niet expliciet van toepassing te worden verklaard, omdat deze artikelen al van toepassing zijn via het tweede lid van artikel 103.

Artikel 106

De leden van de fractie van de P.v.d.A. vroegen voorts of het niet juist zou zijn geweest in het tweede lid van dit artikel een bepaalde restrictie aan te leggen ten aanzien van de daarbedoelde mogelijkheid van verlenging van de termijn.

Ondergetekenden ervaren dit niet als een kwestie van meer of minder juist, maar als een probleem van mogelijk of niet mogelijk. Het hangt van de inhoud van het geschil af welke termijn als redelijk moet worden beschouwd. Niettemin gaan ondergetekenden ervan uit dat de verlenging in alle gevallen zo kort mogelijk zal zijn.

Artikel 107

In het vierde lid van dit artikel wordt melding gemaakt van de «algemene besturen der deelnemers». De leden van de fractie van de P.v.d.A. vroegen welke algemene besturen daarmee zijn bedoeld.

Onder dit begrip vallen alle vertegenwoordigende organen van overheidslichamen en andere algemene besturen van rechtspersonen die thans aan een gemeenschappelijke regeling kunnen deelnemen. Om dit duidelijker tot uitdrukking te brengen is bij novelle het begrip algemene besturen in dit artikel vervangen door algemeen vertegenwoordigende organen.

Kleuteronderwijswet

De huidige leden 2 en 4 van artikel 2 en 7 van artikel 9 van de Kleuteronderwijswet beogen het mogelijk te maken, dat twee of meer gemeenten, met uitsluiting van ander openbare lichamen, via een gemeenschappelijke regeling een kleuterschool oprichten en in stand houden en de desbetreffende taken van de gemeenteraad en van burgemeester en wethouders doen uitoefenen door bij de regeling ingestelde organen. Tot de andere openbare lichamen waarop lid 4 van artikel 2 van die wet dacht, behoren provincies en waterschappen. De bepalingen in artikel 99, eerste lid en in artikel 8, eerste lid van het onderhavige wetsontwerp willen slechts in de plaats treden van de genoemde bepalingen in de Kleuteronderwijswet.

De veronderstelling van de leden van de P.v.d.A.-fractie dat alleen gemeenten een kleuterschool in stand kunnen houden is gelet op het bovenstaande niet juist.

De daarop betrekking hebbende vraag van de leden van de P.v.d.A.-fractie moet derhalve ontkennend worden beantwoord.

De Minister van Binnenlandse Zaken,
J. G. Rietkerk

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken,
M. J. J. van Amelsvoort

Lijst van bij novelle te herstellen technische fouten in het voorstel van Wet gemeenschappelijke regelingen:

A. In de considerans wordt «palingen» vervangen door: bepalingen.

B. Artikel 2, derde lid, wordt vervangen door:

Bij een besluit als bedoeld in het tweede lid wordt tevens bepaald welk van de betrokken provinciale besturen binnen dit gebied de bevoegdheden met betrekking tot gemeenschappelijke regelingen uitoefent die bij of krachtens de wet aan het provinciaal bestuur zijn toegekend.

C. In artikel 3, vierde lid, wordt «één maal» vervangen door: éénmaal.

D. Artikel 4, vierde lid, wordt vervangen door:

In spoedeisende gevallen kan Onze Minister bij de beslissing van het geschil een besluit als bedoeld in het derde lid, eerste volzin, nemen.

E. Artikel 5 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt «bezien» vervangen door: besluiten.

2. Het derde lid wordt vervangen door:

Op een besluit tot handhaving of tot wijziging van het besluit, bedoeld in artikel 2, is het bij of krachtens artikel 3 bepaalde van overeenkomstige toepassing.

3. In het vierde lid wordt «hun besluit bedoeld in artikel 2, of bij wijziging van dat besluit» vervangen door: wijziging van een besluit als bedoeld in artikel 2.

4. In het vijfde lid wordt «De bepaling,» vervangen door:

Een besluit als.

De tweede komma vervalt.

F. Artikel 7 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste en het tweede lid vervalt «, eerste of tweede lid,»

2. In het eerste lid wordt «gemeente» vervangen door: gemeenten.

G. In artikel 14, eerste lid, vervalt «eveneens».

H. Artikel 15 wordt vervangen door:

Op de samenstelling van het gemeenschappelijk orgaan, bedoeld in artikel 8, tweede lid, is artikel 13 van overeenkomstige toepassing.

I. Artikel 16 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste en het vierde lid wordt «verlangde inlichtingen» vervangen door: gevraagde inlichtingen.

2. In het tweede lid vervallen de woorden «de door» en wordt «of een of meer leden daarvan de gevraagde inlichtingen» vervangen door: de door een of meer leden daarvan gevraagde inlichtingen.

3. In het zesde lid wordt «tweede lid» telkens vervangen door: derde lid, en «derde lid» door: vierde lid.

J. In Artikel 17 wordt «verlangde inlichtingen» vervangen door gevraagde inlichtingen.

K. In artikel 20, eerste lid, onder c, 6e en 7e, wordt «onderhands vervangen door: ondershands.

L. In artikel 24, vierde lid, wordt «overeenkomstig» vervangen door: overeenkomstige.

M. Artikel 25 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt «en samenstelling» vervangen door: en de samenstelling.

2. In het derde lid, onder a en b, wordt «als» vervangen door een komma.

3. In het derde lid, onder b, wordt «artikel 30 sub a;» vervangen door: artikel 30, eerste lid, sub a;.

4. In het zesde lid wordt «ingestelde» vervangen door: vastgestelde.

N. In artikel 26, derde lid, vervalt «eerste, tweede of derde lid,».

O. In artikel 28 vierde lid, wordt «hem» vervangen door: dat bestuur, en «op zijn verzoek» door: op verzoek van dat bestuur.

P. In artikel 29, wordt «samen werkingsgebied» vervangen door: samenwerkingsgebied.

Q. In artikel 30, eerste lid, onder a, wordt «bedoeld onder h» vervangen door: onder h.

- R. In artikel 33, tweede lid, wordt «de eerste lid» vervangen door: het eerste lid.
- S. In artikel 35, derde lid, wordt «gevoelens» vervangen door: gevoelen en «deze gevoelens zijn» door: dit gevoelen is.
- T. In artikel 39, wordt «Op wijziging» vervangen door: Op wijziging en opheffing.
- U. In artikel 40, tweede lid, wordt «provincie» vervangen door: provincies.
- V. Artikel 41 wordt als volgt gewijzigd:
1. Het eerste lid, onder c, wordt vervangen door:
    - c. bij de toepassing van artikel 21, tweede lid, voor artikel 64j van de gemeentewet wordt gelezen artikel 13a van de Provinciewet;
  2. In het tweede lid wordt «artikel W3 van de Kieswet» vervangen door: artikel W8, eerste tot en met zesde lid, van de Kieswet.
- W. In artikel 42 wordt «Koninklijk» vervangen door koninklijk.
- X. In artikel 45 wordt «XIV» vervangen door: XV.
- Y. In artikel 48, derde lid, wordt «deze gevoelens zijn» vervangen door: dit gevoelen is.
- Z. In de aanhef van paragraaf 4 wordt «Goedkeuring» vervangen door: Toezending.
- AA. In artikel 49, eerste lid, vervallen de tweede en derde volzin.
- BB. Artikel 52 wordt als volgt gewijzigd:
1. In het eerste lid wordt «artikelen 6–27» vervangen door: artikelen 6 en 8–27.
  2. In het eerste lid, onder c, wordt «derde lid» vervangen door: tweede lid.
  3. In het eerste lid, onder e, vervalt «63, derde lid».
  4. In het tweede lid wordt «artikel W8 van de Kieswet» vervangen door: artikel W8, eerste tot en met zesde lid, van de Kieswet.
- CC. In artikel 56 wordt «XIV» vervangen door: XV.
- DD. In artikel 59, derde lid, wordt «gevoelens» vervangen door: gevoelen en «deze gevoelens zijn» door: dit gevoelen is.
- EE. In artikel 62 wordt «artikelen 6–29» vervangen door: artikelen 6 en 8–29.
- FF. In artikel 63, eerste lid, onder b, wordt «anderzins» vervangen door: anderszins.
- GG. In artikel 66, vierde lid, wordt «bevoegdheden» vervangen door: bevoegdheden.
- HH. In artikel 68, derde lid, wordt «deze gevoelens zijn» vervangen door: dit gevoelen is.
- II. In artikel 70, wordt «of niet in alle» vervangen door: of niet alle.
- JJ. In artikel 73, eerste lid, wordt «dagelijks besturen» vervangen door: dagelijkse besturen.
- KK. Artikel 74 wordt als volgt gewijzigd:
1. In het eerste lid wordt «artikelen 6-27» vervangen door: artikelen 6 en 8-27.
  2. In het eerste lid, onder e, vervalt «63, derde lid,»
  3. In het eerste lid, onder f, wordt «64g–64j de gemeentewet» vervangen door: 64g–64j van de gemeentewet.
  4. In het eerste lid, onder h, wordt «artikel 25, eerste lid jo 21,» vervangen door: artikel 25, eerste lid jo 21, tweede lid,.
  5. In het tweede lid wordt «artikel W8 van de Kieswet» vervangen door: artikel W8, eerste tot en met zesde lid, van de Kieswet.
- LL. In artikel 75 wordt «regeling tussen een of meer gemeenten, provincies of waterschappen en het bij de regeling ingestelde openbaar lichaam of gemeenschappelijk orgaan» vervangen door: regeling tussen besturen van deelnemende gemeenten, provincies of waterschappen of tussen die besturen en het bestuur van het openbaar lichaam of het gemeenschappelijk orgaan, wordt «Koninklijk» vervangen door: koninklijk, en vervalt «hetzij aan de gewone rechter».
- MM. In artikel 76 wordt in het eerste en het tweede lid «gemeente en provincie en (van) het deelnemende waterschap» vervangen door: gemeenten en provincies en van de deelnemende waterschappen.

- NN. In artikel 78 «XIV» vervangen door: XV.
- OO. In artikel 80, eerste lid, wordt het woord «rekening» vervangen door: begroting.
- PP. In artikel 81, derde lid, wordt «deze gevoelens zijn» vervangen door: dit gevoelen is.
- QQ. Artikel 84 wordt als volgt gewijzigd:
1. In het eerste lid onder c wordt «derde lid» vervangen door: tweede lid.
  2. In het eerste lid onder e vervalt «63, derde lid.».
  3. In het eerste lid onder f wordt het woord «wordt» vervangen door: worden.
  4. In het tweede lid wordt «artikel W8 van de Kieswet» vervangen door: artikel W8, eerste tot en met zesde lid, van de Kieswet.
- RR. In artikel 85 vervalt «hetzij aan de gewone rechter».
- SS. In artikel 88 wordt «XIV» vervangen door: XV.
- TT. Artikel 91 wordt gewijzigd als volgt:
1. Aan het tweede lid wordt toegevoegd:
Van de terinzagelegging en de verkrijgbaarstelling geschiedt openbare kennisgeving.
  2. In het derde lid wordt «deze gevoelens zijn» vervangen door: dit gevoelen is.
- UU. In artikel 98 wordt «3, 4, 5, 6» vervangen door: 2-7.
- VV. In artikel 102 wordt «die» vervangen door: wie.
- WW. In artikel 103, eerste lid, wordt «16» vervangen door: 19.
- XX. Artikel 107 wordt gewijzigd als volgt:
1. In het eerste lid wordt «Binnen een door gedeputeerde staten te bepalen» vervangen door: Binnen een door het gezag, bedoeld in artikel 120, te bepalen.
  2. In het tweede lid wordt «worden de in het eerste lid genoemde besluiten» vervangen door: is het eerste lid van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de in het eerste lid genoemde besluiten worden.
  3. Het derde lid vervalt.
  4. Het vierde lid wordt vernummerd tot derde lid en in dat lid wordt «algemene besturen» vervangen door: algemeen vertegenwoordigende organen.
- YY. In artikel 112 wordt «ons» vervangen door: Ons.
- ZZ. In artikel 114, eerste lid wordt «vermeld» vervangen door: vermelde en «dat die» door: dan die.
- AAA. Artikel 120 wordt gewijzigd als volgt:
1. Het eerste lid wordt vervangen door:
De in artikel 107 bedoelde besluiten tot ontbinding of tot wijziging van de regeling behoeven de goedkeuring van het gezag dat ingevolge deze wet tot goedkeuring van de regeling bevoegd is.
  2. In het tweede lid wordt twee keer het woord «als» vervangen door: een komma, wordt een komma tussen «lid» en «omtrent» geplaatst en tussen «107» en «medegedeeld».
  3. In het derde lid wordt «Gedeputeerde Staten respectievelijk Wij, kunnen» vervangen door: Het gezag, bedoeld in het eerste lid van dit artikel, kan.
  4. In het vierde lid wordt «indien de binnen» vervangen door: indien binnen.
In datzelfde lid wordt «van het rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam» vervangen door: , bedoeld in het eerste lid van artikel 107,.
  5. In het vijfde lid wordt na «staten» ingevoegd: of Onze commissaris in de provincie. In datzelfde lid wordt «van het rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam» vervangen door: , bedoeld in het eerste lid van artikel 107,.
- BBB. Artikel 121 wordt vervangen door:
Indien binnen de daarvoor gestelde termijn de in artikel 107 bedoelde besluiten tot ontbinding of tot wijziging van de regeling niet zijn genomen, geschiedt dit door het gezag dat ingevolge deze wet tot goedkeuring van de regeling bevoegd is.

CCC. Artikel 122 wordt gewijzigd als volgt:

1. Aan het slot van het eerste lid wordt de punt vervangen door een komma en wordt daaraan toegevoegd: respectievelijk door Ons ter kennisneming zijn ontvangen.

2. In het tweede lid wordt «36, vijfde lid, 50, vierde lid, en 69, vijfde lid,» vervangen door: 36, vierde lid, 50, vijfde lid, en 69, vierde lid,.

DDD. In artikel 123 wordt «algemene» vervangen door: algemeen en «deze Wet» door: deze wet.

EEE. Artikel 135 vervalt en de artikelen 136 tot en met 142 worden vernummerd tot 135 tot en met 141.

FFF. In artikel 136 (nieuw) wordt twee keer het getal «47» vervangen door: 7.

GGG. Tussen de artikelen 136 (nieuw) en 137 (nieuw) wordt «3» gewijzigd in: § 3.

Het woord «Slotbepalingen» wordt cursief geschreven.

HHH. In artikel 138 (nieuw) wordt twee keer «artikel 120» vervangen door: artikel 141.